

2019

**PROGRAM PROORIENTACJI
ZAWODOWEJ
W PRZEDSZKOLU NR 22
IM.CHATKA PUCHATKA
W POZNANIU**

Ewa Wojcieszak

Przedszkole nr 22 im Chatka Puchatka

2019-05-08

Podstawa prawna: art. 26a ustawy Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r., poz. 2245): „Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i inne formy wychowania przedszkolnego oraz szkoły, z wyjątkiem szkół artystycznych, prowadzą zaplanowane i systematyczne działania w zakresie doradztwa zawodowego, w celu wspierania dzieci i uczniów w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych, w tym przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, polegające w szczególności na prowadzeniu: w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego preorientacji zawodowej, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień”.

Podstawę tej decyzji ministerstwa stanowi zapewne nowy kształt polityki w tym zakresie, która jest:

- zorientowana na efekty uczenia się – z podkreśleniem możliwie najszerszego dostępu do dobrej jakości uczenia się (niezależnie od sytuacji, w których ono zachodzi) i uzyskiwania kwalifikacji docenionych w kraju i za granicą,
- podporządkowana interesowi osób uczących się w różnych sytuacjach (w szkole i uczelni, na stażach i kursach, w pracy, w różnych organizacjach i wprost w sytuacjach życia codziennego) i w różnym wieku – z podkreśleniem potrzeby spójności działań wielu instytucji, resortów i partnerów,
- nastawiona na równe traktowanie, docenianie i promowanie uczenia się w różnych formach i na różnych etapach życia – z podkreśleniem potrzeby rozwoju słabiej dotychczas rozwiniętych form i etapów uczenia się, w tym zwłaszcza wczesnej edukacji, edukacji praktycznej powiązanej ściśle z potrzebami gospodarki i społeczeństwa obywatelskiego oraz edukacji dorosłych, łącznie z edukacją seniorów.

Polska – jako członek Unii Europejskiej – ma obowiązek wdrażania unijnych regulacji, a perspektywa uczenia się przez całe życie jest jedną z nich. Pierwszym celem współpracy europejskiej w edukacji (obejmującej kształcenie i szeroko rozumiane szkolenie) do roku 2020 jest urzeczywistnienie idei uczenia się przez całe życie i mobilności edukacyjnej.

Przyjęcie perspektywy uczenia się przez całe życie wiązało się m.in. z przygotowaniem Polski do perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020. Jednym z warunków wstępnych zapewnienia ze strony UE pomocy w zakresie edukacji jest istnienie kompleksowych i spójnych ram polityki na rzecz uczenia się przez całe życie. Zachodzi zatem potrzeba kształtowania polityki, która obejmie kompleksowo wszystkie formy uczenia się, okresy w rozwoju człowieka i poziomy efektów uczenia się, a jednocześnie będzie ukierunkowana na zapewnienie spójności między tymi formami, etapami i poziomami uczenia się. Stąd decyzja zmian w ustawie polegająca na włączeniu wszystkich poziomów edukacji formalnej dla zachowania ciągłości uczenia się przez całe życie. Polityka na rzecz uczenia się przez całe życie:

- polega na promowaniu i wspieraniu dobrej jakości uczenia się w każdym wieku, w różnych formach i miejscach, oraz na potwierdzaniu efektów uczenia się w systemach kwalifikacji;
- stawia osoby uczące się w centrum, a miarą jej skuteczności są kompetencje i kwalifikacje osób – niezależnie od drogi, na jakiej zostały osiągnięte;
- realizowana jest we współpracy rządu, samorządu terytorialnego, pracodawców, pracobiorców, organizacji obywatelskich, podmiotów oferujących kształcenie i szkolenie.

I. Wstęp:

Nowe prawo nie wprowadza rewolucji w pracy nauczycieli, chociaż nazwa zadania może budzić zdziwienie. Jak się okazuje, nie jest niczym nowym, tylko nowo nazwanym.

Preorientacja zawodowa w przedszkolu na pierwszy rzut oka wydaje się działaniem zbyt wczesnym, jednak biorąc pod uwagę powyższe rozumienie polityki uczenia się przez całe życie, idea ta ma sens. Przecież znamiona preorientacji zawodowej były już wcześniej i nadal są elementem podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Program edukacji przedszkolnej zakłada poznawanie różnych zawodów, specyfiki pracy, miejsc pracy, wartości pracy itp. Obecnie jednak bardzo mocno podkreśla się praktyczny wymiar tej edukacji, powiązany ściśle z rodziną.

Dzieci – uczenie się w rodzinie

W nowym rozumieniu polityki uczenia się przez całe życie podkreśla się rolę doświadczeń zdobytych w pierwszych latach życia dla dalszego rozwoju człowieka. Nie można w tym kontekście nie docenić roli rodziców i opiekunów małych dzieci, w tym także wpływu edukacji domowej i instytucjonalnej. Pierwsi wychowawcy dzieci powinni być odpowiednio wspierani w wypełnianiu tej roli, szczególnie gdy z różnych powodów mogą napotykać trudności. Takie wsparcie służy realizacji idei uczenia się przez całe życie, bo przebiega w dwóch wymiarach: daje podstawy do przyszłej edukacji dzieci i rozwija kompetencje rodziców. Istotne jest więc promowanie zintegrowanego podejścia do rozwoju i edukacji dzieci od najwcześniejszych lat życia, polegające na podejściu obejmującym uczenie się w rodzinie powiązane z edukacją przedszkolną.

Preorientacja zawodowa dzieci – Rola rodziców

Środowisko rodzinne jest ważnym wyznacznikiem rozwoju zawodowego dzieci, ponieważ rodzina odgrywa czasem decydującą rolę w kształtowaniu ich perspektyw zawodowych. Wśród rodzinnych zależności rozwoju zawodowego dzieci wymienia się następujące czynniki:

- pochodzenie społeczne rodziców,
- poziom kwalifikacji zawodowych rodziców,
- pozycja społeczna rodziców,
- pozycja zawodowa rodziców,
- pozycja majątkowa rodziców,
- zawodowe tradycje rodzinne,
- wartości cenione przez rodziców,
- aspiracje życiowe i zawodowe rodziców w stosunku do swoich dzieci,
- światopogląd i przekonania społeczno-polityczne, kulturowe i gospodarcze rodziców,
- kultura moralna i językowa w domu rodzinnym,
- tematyka dyskusji rodzinnych,
- dostęp dzieci do książek i czasopism w domu rodzinnym, w tym elektroniczny,
- poziom technizacji życia rodzinnego.

Spośród wymienionych powyżej czynników, na etapie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym szczególnego znaczenia nabierają czynniki z grupy zjawisk sytuacyjnych, które wyrażają położenie społeczno-ekonomiczne rodziców, przekonania światopoglądowe, atmosferę domową, postawę rodziców wobec dziecka. W tym kontekście istotne są umiejętności wychowawcze rodziców decydujące o kształtowaniu się postawy dziecka, nabywaniu umiejętności praktycznych, które będą mu potrzebne na dalszym etapie edukacji, a także w życiu dorosłym.

Powszechnie uważa się, że z kompetencjami wychowawczymi wielu rodziców nie jest najlepiej, dlatego placówki wychowania przedszkolnego powinny podejmować działania w kierunku poprawy tej sytuacji. Jednym z nich jest organizacja preorientacji zawodowej dzieci przy współudziale rodziców. Preorientacja zawodowa dzieci przy współudziale rodziców powinna bazować na mocnych stronach kompetencji rodziców i ograniczaniu słabych stron tej współpracy. Istnieje wiele teorii i sądów na temat wpływu rodziców na przyszłe decyzje dzieci w sprawie wyboru zawodu. Jedną z nich jest koncepcja wydatkowania energii Anny Roe, która uwidacznia wpływ postaw rodzicielskich na rozwój potrzeb dzieci, w szczególności przy dokonywaniu wyborów. Anna Roe wyróżniła trzy grupy rodziców reprezentujących trzy odmienne postawy rodzicielskie wobec swojego dziecka:

- akceptacja dziecka – sprzyja optymalnemu wykorzystaniu przez dziecko swoich własnych możliwości w dalszym życiu,
- koncentracja na dziecku, nadmierna ingerencja, kontrola – powoduje uzależnienie dziecka od rodziców, ograniczenie jego postawy odkrywczej,
- unikanie i lekceważenie problemów dziecka – postawa ta w istotny sposób wpływa na wczesną rezygnację z poszukiwania przez dziecko społecznego uznania gratyfikacji.

Jak wynika z tej koncepcji, nastawienie rodziców do dziecka wpływa w znacznym stopniu na wybór jego zainteresowań, a w przyszłości być może zawodu. Dzieci akceptowane przez rodziców i związane z nimi emocjonalnie częściej wybierają zawody oparte na kontakcie z ludźmi (np. nauczyciel, lekarz, pielęgniarka), natomiast dzieci pozbawione tych kontaktów są skłonne do wyborów zawodów wymagających kontaktu z rzeczami, techniką, maszynami, urządzeniami czy też informacjami. Z pewnością koncepcja wydatkowania energii może nieco ewoluować z uwagi na powszechny trend do szerokiego uzależnienia naszego funkcjonowania od wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych, w szczególności sprzętu elektronicznego, co już na samym wstępie wskazywałoby na preferencje w przyszłych wyborach dzieci. Może to oznaczać ograniczenie wyborów zawodów polegających na kontakcie z ludźmi, co byłoby społeczną katastrofą. Rolą takich placówek jak przedszkole jest praca z rodzicami nad tworzeniem warunków do doświadczania pozytywnych kontaktów (doznań, przeżyć) dziecka z rodzicami. Projekt zaangażowania rodziców do dzielenia się wiedzą dotyczącą zawodów, które wykonują poprzez zajęcia zorganizowane w przedszkolu lub umożliwienie wizyty w zakładzie pracy rodzica, o ile jest to możliwe, wydaje się propozycją bardzo pomocną.

Preorientacja zawodowa w przedszkolu – Nowe prawo

Dodany artykuł 26a w ustawie Prawo oświatowe obliguje przedszkola do podjęcia działań mających na celu wspieranie dzieci w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych. Na etapie przedszkola ma to się odbywać w formie preorientacji zawodowej, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami, a także pobudzanie oraz rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego zawiera treści, które pozwolą zrealizować główne cele preorientacji zawodowej określone w ustawie.

Realizacja programu preorientacji zawodowej powinna prowadzić do stopniowego nabywania umiejętności, które będą dzieciom potrzebne w dalszej edukacji oraz w życiu dorosłym. Biorąc pod uwagę treści podstawy programowej zapisane w poszczególnych jej obszarach, poprzez realizację programu preorientacji zawodowej można zapoczątkować kształtowanie się m.in. następujących umiejętności dziecka:

- potrafi określić zawód wykonywany przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia,
- wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód,

- potrafi korzystać z utworzonych w przedszkolu warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowanie, majsterkowanie, planowanie i podejmowanie intencjonalnego działania oraz prezentowanie wytworów swojej pracy,
- przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób,
- nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. obowiązkowość,
- obdarza uwagę osoby dorosłe.

Zgodnie z treścią podstawy programowej należy bazować na otoczeniu, które jest dla dziecka najbliższe, czyli na rodzinie. Ważnym elementem programu jest moduł poświęcony uczeniu się dzieci poprzez naśladowanie, bazujący na przykładach ze świata pracujących dorosłych osób, najbliższych dziecku. Doświadczenia pochodzące od rodziców lub członków rodzin są najlepszym sposobem na poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o nich i rynku pracy.

Uświadomienie dzieciom ciągłości procesu uczenia się oraz jego wpływu na realizację marzeń o tym, kim chce się być w przyszłości, jest możliwe już na etapie edukacji przedszkolnej. Temu też powinien być poświęcony kolejny dział programu preorientacji zawodowej przedszkolaków. Kluczowe znaczenie ma tutaj dziecięca wyobraźnia oraz budowanie motywacji do pracy i nauki. Zrozumienie procesu uczenia się przez całe życie nie będzie dla dzieci trudne – z łatwością będą w stanie pojąć, że przedszkole to niejako pierwszy etap, po którym następują szkoła lub szkoły, a potem praca. Ten moduł powinien być poświęcony także przybliżeniu różnych form uczenia się, wyszukiwania oraz przetwarzania informacji o tym, jak i gdzie można się czegoś uczyć, dlaczego trzeba i warto zdobywać wiedzę.

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji z tym związanych u dzieci w wieku przedszkolnym ma charakter zmienny, gdyż ulegają one szybkiej fascynacji i równie szybko rezygnują z zainteresowania się czymś na rzecz tego, co wydało się ciekawsze. Bywa jednak tak, że niektóre dzieci wykazują dłuższe zainteresowanie daną tematyką, zaczynają kolekcjonować, mają hobby, chętnie uczą się określonych czynności, np. pływania, tańca, gry w piłkę. Te preferencje, zainteresowania i pasje, odpowiednio wspierane przez dorosłych, częstokroć prowadzą do właściwych decyzji, które – mimo że podjęte już na tak wczesnym etapie życia dziecka – mogą skutkować przyszłymi wyborami zawodowymi. Warto tej problematyce poświęcić nieco uwagi w tym programie.

Realizacja programu powinna być ściśle powiązana z codzienną pracą wychowawczo-dydaktyczną, czyli przebiegać w trakcie zajęć prowadzonych w ramach podstawy programowej, w szczególności poprzez:

- zajęcia planowane zorganizowane w przedszkolu,
- wycieczki do miejsc pracy rodziców i innych miejsc pracy znajdujących się w najbliższym otoczeniu, w których możliwe jest zorganizowanie wycieczki,
- zajęcia pokazowe organizowane w przedszkolu przy współudziale rodziców prezentujących swój zawód, pasje lub zainteresowania,
- pokazy filmów, zdjęć, plakatów,
- formy teatralne i literaturę dziecięcą,
- formy muzyczne, plastyczne, ruchowe,
- galerie, wystawy (np. prezentacje hobby dzieci, rodziców),

- spotkania, prelekcje, warsztaty zorganizowane z ludźmi mającymi różnorodne zainteresowania,
- uroczystości i inne przedsięwzięcia (talent show, konkursy).

II. Założenia ogólne programu

Program stanowi ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, które mają na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie, jak również rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Podstawowym celem programu jest preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z zawodami wykonywanymi przez rodziców dzieci oraz osoby z najbliższego otoczenia. Ważne jest także kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijane zainteresowań, czyli wykorzystanie mocnych stron dziecka do systematycznego uczenia się prowadzącego realizacji dziecięcych marzeń o byciu strażakiem policjantem, artystą, kierowcą, pielęgniarką stewardesą, wynalazcą, kosmonautą itd.

Program preorientacji zawodowej jest powiązany ściśle z podstawą programową wychowania przedszkolnego – może stanowić jej uzupełnienie lub poszerzenie. Realizacja programu przyczyni się do stopniowego nabywania umiejętności, które będą dzieciom potrzebę w dalszej edukacji oraz w życiu dorosłym. Biorąc od uwagę treści podstawy programowej zapisane w poszczególnych jej obszarach, poprzez realizację programu można zapoczątkować kształtowanie się następujących umiejętności u dzieci:

- potrafi określić zawód wykonywany przez rodziców osoby z najbliższego otoczenia,
- wyjaśnia, czym zajmuje się osoba wykonująca dany zawód,
- potrafi korzystać ze stworzonych w przedszkolu warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowanie, majsterkowanie, planowanie i podejmowanie intencjonalnego działania oraz prezentowanie wytworów swojej pracy,
- przejawia poczucie własnej wartości jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób,
- nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. obowiązkowość,
- obdarza uwagę osoby dorosłe.

Wielozmysłowy charakter poznawania rzeczywistości przez dzieci w wieku przedszkolnym sprzyja korelacji treści z poszczególnych obszarów podstawy programowej. Ich realizacja metodami aktywnymi wzmacnia nabywanie umiejętności, poszerza zasób wiedzy i buduje postawy kluczowe w dokonywaniu wyborów czy pogłębianiu zainteresowań, co może prowadzić do kształtowania się preferencji zawodowych dzieci. Na tym etapie rozwoju trudno dopatrywać się ostatecznych rozwiązań, jednak pojawiają się pewne preferencje, co wprawny nauczyciel łatwo powinien zauważyć. Ścisła współpraca z rodzicami

Stanowiąc będzie doskonały fundament, na bazie którego można zacząć budować podstawy przyszłego zawodu. Nie chodzi tutaj tylko o sam wybór zawodu, ale także o kształtowanie cech charakteru ważnych dla danej profesji lub w ogóle przydatnych w życiu.

III. Treści programowe

Program ma charakter modułowy, co oznacza, że na każdym etapie wychowania przedszkolnego realizowane są cele ze wszystkich czterech wskazanych poniżej obszarów:

1. Ja i moje mocne strony.

Moduł poświęcony jest poznawaniu własnych zasobów dziecka, m.in. zainteresowań, uzdolnień, ograniczeń, czyli mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, które należałoby kształtować, aby móc realizować dziecięce marzenia.

Na zakończenie edukacji przedszkolnej dziecko:

- określa, co lubi robić, co chciałoby robić w przyszłości,
- podaje przykłady swoich zainteresowań,
- określa, co robi dobrze, a nad czym powinno popracować,
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat ludzi pracujących wokół mnie.

Zgodnie z treścią podstawy programowej należy bazować na otoczeniu, które jest dla dziecka najbliższe, czyli rodzinne. Dzieci uczą się na zasadzie naśladowania, dlatego bazowanie na przykładzie świata pracujących dorosłych osób, najbliższych dziecku, jest najlepszym sposobem na poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o tych profesjach i rynku pracy.

Na zakończenie edukacji przedszkolnej dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie,
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu,
- potrafi zainteresować się innymi zawodami, identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby,
- opisuje różne czynności wykonywane przez osoby pracujące w danym zawodzie (na wybranych przykładach),
- wskazuje i nazywa osoby wykonywujące dany zawód w swoim najbliższym otoczeniu, n. nauczyciel, kucharka, sprzedawca, kierowca, kasjerka itp.,
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem lub w sposób niekonwencjonalny, ale bezpieczny.

3. Uczymy się przez całe życie.

Uświadomienie dzieciom ciągłości procesu uczenia się oraz jego wpływu na realizację marzeń o tym, kim chce się być w przyszłości, jest możliwe już na etapie edukacji przedszkolnej. Kluczowe znaczenie ma tutaj dziecięca wyobraźnia oraz budowanie motywacji do pracy i nauki. Zrozumienie procesu uczenia się przez całe życie nie będzie dla dzieci trudne; z łatwością będą w stanie pojąć, że przedszkole to niejako pierwszy etap, o którym następuje szkoła lub szkoły, a potem praca. Ten moduł poświęcony jest także przybliżeniu różnych form uczenia się, wyszukiwania oraz przetwarzania informacji o tym, jak i gdzie można się czegoś uczyć.

Na zakończenie edukacji przedszkolnej dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej),
- opowiada o sobie w kontekście marzeń o tym, kim chciałoby być w przyszłości (być jak ktoś, np. mama, tata, babci, bohater bajki, filmu),
- nazywa czynności, których lubi się uczyć,
- ma świadomość tego, czego powinno się uczyć,
- wie, gdzie i czego można się nauczyć,
- wie, że uczenie się prowadzi do nabywania wiedzy i umiejętności,

- **wie, jak pozyskać informacje o tym, jak i gdzie czegoś można się nauczyć.**

4. Planuję własny rozwój i podejmuję wstępne decyzje.

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji z tym związanych u dzieci w wieku przedszkolnym ma charakter zmienny, ponieważ dzieci mają skłonność szybkiej fascynacji i równie szybkiej rezygnacji z zainteresowania się daną kwestią na rzecz czegoś, co wydało się ciekawsze. Bywa jednak tak, że niektóre dzieci wykazują dłuższe zainteresowanie daną tematyką, zaczynają tworzyć kolekcje, mają hobby, chętnie uczą się określonych czynności, n. pływania, tańca, gry w piłkę itp. Te preferencje, zainteresowania i pasje, odpowiednio wspierane przez dorosłych, częstokroć prowadzą do właściwych decyzji, które – mimo że podjęte zostają już na tak wczesnym etapie życia dziecka – mogą skutkować przyszłymi wyborami.

Na zakończenie edukacji przedszkolnej dziecko:

- **opowiada, kim chciałoby zostać,**
- **na miarę swoich możliwości planuje własne działania (lub działania grupy),**
- **podejmuje próby decydowania w ważnych dla siebie sprawach (indywidualnie i w ramach grupy),**
- **potrafi zainteresować się czymś na tyle, aby gromadzić doświadczenia przez dłuższy czas (np. uczy się pływać, grać, kolekcjonuje coś itp.)**

IV. Warunki i sposoby realizacji programu.

Program będzie realizowany w trakcie zajęć prowadzonych w ramach podstawy programowej, w szczególności poprzez:

- zajęcia planowane zorganizowane w przedszkolu,
- wycieczki do miejsc pracy rodziców i innych miejsc pracy znajdujących się w najbliższym otoczeniu, w których możliwe jest zorganizowanie wycieczki,
- zajęcia pokazowe organizowane w przedszkolu przy współudziale rodziców prezentujących swój zawód, pasje lub zainteresowania,
- pokazy filmów, prezentacji, plakatów, zdjęć,
- formy teatralne i literaturę dziecięcą,
- formy muzyczne, plastyczne, ruchowe,
- galerie, wystawy (np. prezentacje hobby dzieci, rodziców),
- spotkania, prelekcje, warsztaty organizowane z ludźmi mającymi różne zainteresowania,
- uroczystości i inne przedsięwzięcia (talent show, konkursy).

V. Ewaluacja programu.

Ocena efektów realizacji programu powinna odnosić się do korzyści, jakie uzyskały dzieci, ze szczególną uwagą skupioną na weryfikacji stopnia realizacji poszczególnych działań w odniesieniu do założonych celów. Może się to odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne kierowane do dzieci (dotyczące zrozumienia przekazywanych treści, potrzeby kontynuowania, poszerzenia tematu, atrakcyjności zajęć),
- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć),
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców,
- analizę prac wykonanych przez dzieci w ramach realizacji programu,
- analizę zapisów w dziennikach zajęć.

VI. Załączniki.

1. Wzór scenariusza spotkania z rodzicem prezentującym swój zawód.
2. Wzór scenariusza wycieczki do miejsca pracy rodzica.
3. Wzór harmonogramu spotkań z rodzicami w przedszkolu i wycieczek do miejsc pracy rodziców.
4. Przykładowy raport z ewaluacji programu.
5. Wzór sprawozdania nauczyciela z realizacji programu.

**Wzór scenariusza spotkania z rodzicem prezentującym swój zawód
(przygotowuje nauczyciel w konsultacji z rodzicem)**

Grupa

Data

Prowadzący zajęcia (nazwisko, imię rodzica):

Cele:

- ogólny:
- operacyjne:

Metody:

Formy organizacyjne:

Środki dydaktyczne:

Warunki bezpieczeństwa:

Przebieg zajęć (krótki opis):

.....

Sposoby ewaluacji zajęć:

.....

(podpis rodzica)

.....

(podpis nauczyciela)

Wzór scenariusza wycieczki do miejsca pracy rodzica.

Grupa

Data

Wycieczka do (miejsce):

Współorganizator (nazwisko, imię rodzica):

Czas trwania:

Środek transportu:

Warunki bezpieczeństwa:

Temat wycieczki:

Cele:

- ogólny:
- operacyjne:

Przebieg wycieczki:

Sposoby ewaluacji zajęć:

.....
(podpis rodzica)

.....
(podpis nauczyciela)

Załącznik 3

Wzór harmonogramu spotkań z rodzicami w przedszkolu i wycieczek do miejsc pracy rodziców.

Grupa:

Rok szkolny:

Lp.	Nazwisko, imię rodzica	Miejsce spotkania (przedszkole/miejsce pracy)	Tematyka	Data	Uwagi

Załącznik 4

Przykładowy raport z ewaluacji programu.

1. Przedmiot ewaluacji:
2. Okres ewaluacji:
3. Źródła pozyskania informacji (krótki opis):
4. Wyniki ewaluacji (krótki opis uzyskanych efektów):
5. Wnioski (w punktach):

.....
(podpis nauczyciela)

Wzór sprawozdania nauczyciela z realizacji programu.

1. Nazwisko, imię nauczyciela:
2. Okres realizacji programu:
3. Uzyskane efekty (w punktach):
4. Ewentualne trudności w realizacji programu (w punktach):
5. Wnioski (w punktach):